

«Ζώνη ενδιαφέροντος», ταινία αφιέρωμα στο Ολοκαύτωμα και «Μια ζωή την έχουμε» με τον Δ. Χόρν ^{1,2}

Γράφει η Σοφία Αράβου-Παπαδάτου

Η σημερινή επέτειος του **Ολοκαυτώματος 27/1**, συνέπεσε πάνω – κάτω με την ταινία που είδαμε πρόσφατα στους κινηματογράφους **«Ζώνη ενδιαφέροντος», του Βρετανού σκηνοθέτη Τζόναθαν Γκλέϊζερ, Μεγάλο βραβείο Φεστιβάλ Καννών 2023.**

Οι ειδικοί αναλυτές είπαν ότι αυτό το έργο απεικονίζει το κεντρικό-πυρηνικό πρόβλημα της σημερινής κοινωνίας, όπου, κλεισμένοι όλοι στο καβούκι μας, αδιαφορούμε για ο,τιδήποτε συμβαίνει δίπλα μας.

Στην ταινία βλέπουμε τη **«μεσοτοιχία» ανάμεσα στην ευτυχία και τη δυστυχία.** Η υπέρλαμπρη βίλα στο έξοχο κτήμα του διοικητή του Άουσβιτς **Ρούντολφ Ες** (συνωνυμία με τον υπαρχηγό του Χίτλερ), από τη μια μεριά, ενώ διπλανό-εφαπτόμενο **«κάμπους»** είναι το ίδιο το **Άουσβιτς.**

Εικόνα. Μεσοτοιχία Ευτυχίας-Δυστυχίας, βίλα διοικητή και στρατόπεδο Άουσβιτς

Ο διοικητής μπαينوβγαίνει στις πύλες ευτυχίας-δυστυχίας με άνεση, επιτυχημένος απόλυτα και στα δύο αντίθετα έργα. Η σύζυγος του, κυκλοφορεί στο τεράστιο και καταπράσινο κτήμα της εξαμελούς οικογένειας, διοικώντας εκείνη με μαεστρία όλο το βοηθητικό προσωπικό, καθαρίστριες, μαγείρισσες, νταντάδες κλπ. άριστη μάνα για τα παιδιά της. Δείχνει το Μεγαλείο της **Φύσης** στο μωρό της, λουλούδια και ζώα, υπό τους ήχους των διπλανών κρεματόριων!

Οι υψικάμινοι καύσης του Άουσβιτς καπνίζουν δίπλα τους συνεχώς, αλλά η οικογένεια **Ες** γιορτάζει γενέθλια, κολυμπάει στο ποτάμι που διαπερνά το κτήμα τους, φλερτάρει και χαριεντίζεται στην κρεβατοκάμαρα, ανταλλάσει γενέθλια δώρα.... **μια ζωή την έχουνε....**

Στην παλιά καλή ελληνική ταινία 1958 «Μια ζωή την έχουμε» σκην. Γ. Τζαβέλλας, ο έντιμος τραπεζοϋπάλληλος που υποδύεται ο **Δημήτρης Χόρν** θέλει να επιστρέψει το 1.101.010 που εμφανίζεται πλεόνασμα στο ταμείο του. Ο διπλανός του εξυπνάκιος συνάδελφος ως φτωχοδιάβολος (**Περικλής Χριστοφορίδης**), επικαλείται χωρίς να πιστεύει, τη **Θεωρία του Χάους**, όπου κάθε ελάχιστη πράξη μας επηρεάζει όλο το Σύμπαν. **«Πάρε τα λεφτά και τρέχα»** του λέει, σιγά το πράγμα **«Τι θα έκανες αν σου έλεγαν ότι πατάς εδώ ένα κουμπί και πεθαίνουν στην Κίνα 3000 μανδαρίνοι;» «Α όχι δεν θα μπορούσα»** απαντά ο έντιμος και συνεπής υπάλληλος, μέχρι που εμφανίζεται ο **θηλυκός Μεφιστοφελής (Υβόν Σανσόν)** που τρέφεται με μαργαριτάρια... όλα γνωστά όπως και το ανατρεπτικό τέλος. Αφήγηση στον συμπαθέστατο δεσμοφύλακα (**Βασίλης Αυλωνίτης**)!

Εικόνα. Έντιμοι και ανέντιμοι στην ταινία «Μια Ζωή την έχουμε»

Ο Ρούντολφ Ες κουβαλάει στο σπίτι γουναρικά, χρυσά δόντια και μεταξωτά ρούχα που περισσεύουν από πλούσιους Εβραίους και οι γυναίκες στο κτήμα ανερυθρίαστα απολαμβάνουν. Στο στρατόπεδο οι Εβραίοι υφίστανται την όψιμη εφεύρεση του αερίου Ζικλόν Β και στη συνέχεια την εξαέρωση, χωρίς ούτε καν να είναι απομακρυσμένοι μανδαρίνοι στην Κίνα, αλλά οι άνθρωποι της διπλανής πόρτας του διοικητή.

Αυτά έδωσαν αφορμή αργότερα το 1960, για τα πειράματα του **Stanley Milgram «Υπακοή στην Εξουσία»** στο Πανεπιστήμιο Γέιλ των ΗΠΑ^{1,2}. Οι άνθρωποι υπακούοντας στην εξουσία, με αυτή την απαλλακτική σκέψη, είναι ικανοί να κάνουν **τέρατα**. Στα σχετικά πειράματα διοχετεύουν εικονικό ρεύμα ηλεκτροσόκ σε συνανθρώπους τους, θεωρώντας ότι πρόκειται για πραγματικό ρεύμα. **Υπάκουσαν στην Εξουσία** του υπεύθυνου επιστήμονα πειραματιστή που φόραγε και **λευκή μπλούζα, σύμβολο αυθεντίας**^{1,2}.

Το ίδιο επικαλέστηκε μεταγενέστερα στη δίκη του στα Ιεροσόλυμα ο υπεύθυνος **ναζί** του Ολοκαυτώματος, **SS Όττο Άντολφ Άϊχμαν «Υπάκουα σε εντολές»**. Προς έκπληξη όλων το ίδιο υποστήριξε και η **Γερμανοεβραία Φιλόσοφος της αντι-Βίας Χάνα Άρεντ «Δεν σκεφτόταν ο Άϊχμαν, δεν ήταν σιωνιστής, δεν σκεφτόταν, υπάκουε σε εντολές»**.

Τα πειράματα του S. Milgram επαναλήφθηκαν σε όλον τον κόσμο μόνο σε άνδρες και σε εργαστηριακό επίπεδο, δημιουργώντας αμφιβολίες για τα αποτελέσματά τους.

Ξαναγυρίζουμε στην ταινία. Ο Ρούντολφ Ες παίρνει προαγωγή λόγω αποτελεσματικότητας και συνέπειας στο έργο του, γίνεται επιθεωρητής όλων των στρατοπέδων συγκέντρωσης του Χίτλερ. Πρέπει να μετακινηθούν από τον Χρυσό τους Πύργο της Ευτυχίας. Η σύζυγος αρνείται να ακολουθήσει, **«Μη μου τους κύκλους τάραττε»**, λέει γερμανιστί στο σύζυγο και παραμένει στο κτήμα δίπλα στο Άουσβιτς. Μέχρι να τον πείσει, διοχετεύει την οργή και τον αυταρχισμό της στο βοηθητικό προσωπικό ως **αποδιοπομπαίους τράγους^{1,2}**.

Κοινωνιοψυχολογικά γνωστό, **όταν πιέζεσαι από τους παραπάνω, την πληρώνουν οι παρακάτω.**

Ο πρωτότοκος γιός της οικογένειας ντυμένος με τη στολή της νεολαίας του Χίτλερ, κλειδώνει τον μικρό γιο στο θερμοκήπιο του κτήματος, ασκώντας αυταρχικά την εξουσία του στον μικρότερο αδελφό.

Οι γονείς Ες, διαβάζουν το βράδυ στα κρεβάτια των παιδιών, το γερμανικό παραμύθι των **αδελφών Γκριμ «Χάνσελ και Γκρέτελ»**, όπου τα δυο αδέλφια χαμένα μέσα στο δάσος, ελκούνται από το μπισκοτόσπιτο της μάγισσας που θέλει να τα ψήσει και να τα φάει. Εν τέλει την καίνε εκείνα μέσα στο φούρνο.

Ανατριχιάζεις για τη **Συλλογική Μνήμη** μέσα από τα παραμύθια και τις υψικαμίνους του Άουσβιτς που καπνίζουν.

Η μοναδική φορά που η ταινία σε βάζει μέσα στο Άουσβιτς είναι όταν η κοκκινομάλλα νεαρή Εβραία, γδύνεται και παραδίνει τα παπούτσια της στον διοικητή Ρούντολφ Ες. Στο τέλος, **στο σημερινό μουσείο Άουσβιτς,** βλέπεις βουνά από παπούτσια σε γιγάντιες προθήκες. Μόνο τα παπούτσια δεν καίγονται, όπως στα σημερινά αποτεφρωτήρια, σου δίνουν τα παπούτσια στο χέρι, του νεκρού!

Στην κεντρική διοίκηση, ο διοικητής Ρούντολφ Ες, επιτέλους καταλαβαίνει και βγαίνει στιγμιαία από τη στενή **«Ζώνη Ενδιαφέροντος»**. Θα ήθελε να κάψει τους συμπατριώτες του που γλεντάνε πλουσιοπάροχα ντυμένοι στα μετάξια, μέσα σε χλιδάτα σαλόνια. **Κάνει εμετό** κατεβαίνοντας τη σκάλα του κεντρικού διοικητηρίου που γίνεται το υψηλό γλέντι.

Τηλεφωνεί στη γυναίκα του να το μοιραστεί μαζί της!

Αλλά εκείνη έχει προγραμματίσει να κοιμηθεί... γιατί πολύ νυστάζει... και κλείνει το τηλέφωνο!!

Δεν θα θυσιάσει «τα μαργαριτάρια της» άραγε, όπως στην ελληνική ταινία «Μια Ζωή την έχουμε»; Εκείνος, ο Ες, θα αναγνωρίσει ότι έκαψε 3.5 εκατ. Εβραίους ή θα πει στο τέλος «Ήταν 2,5 εκατ. οι υπόλοιποι πέθαναν από κακουχίες» και θα εκτελεστεί στον κήπο του;

Οι σημερινοί Κοινωνικοί Ψυχολόγοι, λένε,² «Αφού η εξουσία μπορεί να επηρεάσει το πλήθος προς το κακό, μπορεί να κάνει και το αντίθετο, να επηρεάσει τον κόσμο προς το καλό»!

Οψόμεθα και περιμένουμε!!

1. *Κοινωνική Ψυχολογία (2010). Hogg, M.A. Vaughan, G.M. Αθήνα, εκδ. Gutenberg*
2. *Κοινωνική Ψυχολογία. Ψυχολογικές προεκτάσεις (2022). Vincent Yzerbyt & Olivier Klein. Επιμέλεια Στάμος Παπαστάμου, Γεράσιμος Προδρομίτης & Μαρία Γκέκα. Αθήνα, εκδ. Πεδίο.*

A<https://youtu.be/c1b1FqwtbVY?si=ynYqkgAV3HX9SxoL>

<https://youtu.be/LmkztkE8X90?si=xvjyffwsFMmiNuqf>